

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

12 Vtrùm venæ metallicæ auri & argenti, censeri debeant in nullius
dominio, sicut fera; & fiant primò occupantis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

fruuntur, possint per aliquam legem ita alicui Magnati addici, vel bono publico seruari, vt non transeant in dominium capientis, dubitari potest. Verius est posse, modò legitima causa subit: vt si alia ratione non posset commodè sumptibus quibusdam necessarijs prouideri. hoc tamen raro in praxi vsu venit. Ratio est, quia lex ob iustam causam potest alios reddere inhábiles ad certæ rei dominium comparandum. Sicut enim actiones humanae subsunt legum dispositioni, adeò, vt per leges possit tibi concedi ius, vel imponi obligatio, aut etiam iniici impedimentum ad aliquas actiones obeundas: ita etiam res externa, earumque dominium & possessio, legum dispositioni subiacer; sic vt ius acquirendi, vel incapacitas, per eas irrogari possit. Hinc quidam sunt incapaces quorundam officiorum, successiones hereditariae, possessionis immobilium, &c.

DVBITATIO X.

Vtrum fera à me vulnerata, & postea ab alio capta, sit mea, an capientis.

- 47 **R**espondent communiter DD. esse capientis, & non vulnerantis. Ita Couar. ad reg. Peccatum p. 2. §. 8. n. 13, & alij, quod patet §. Illud quæsitum, Instit. de rerum diuisione. Sed hoc intelligendum est, nisi ita vulnerata sit vt percussor insequens eam certò esset capturus. Vnde tria requiruntur vt fiat percussor. Primò, vt læserit eam quantum satis ad capiendum. Secundò, vt læsam insequatur. Tertiò, vt moraliter certum sit quòd eam sit apprehensurus. Ratio est, quia tunc habet illam quòdammodò in sua potestate, censetur enim quasi capta: vnde alius non potest illum præuerrere. Secus est quando dubium erat vtrum fera esset euasura: tunc enim fit occupantis; quia adhuc videtur habere suam naturalem libertatem, vt colligitur ex L. Naturalem. 5. n. de Acquir. rerum dominio, vbi dicitur, *ferà recepisse naturalem libertatem, quando difficilis est eius prosecutio.*

Tria requiruntur vt fera ita fiat percussor.

DVBITATIO XI.

Vtrum fera meo laqueo capta sit mea, an eius qui fortè superueniens laqueo exemit & abstulit.

- 48 **C**ouar. supra n. 13, & Nauar. cap. 17. n. 176. adiudicant illam eximenti; nisi contraria sit consuetudo in aliquo loco particulari. Idem sentiunt plerique Doctores, ob L. In laqueum. 55. n. de acqu. rer. domin. vbi insinuat esse eximentis. Confir. quia non acquiritur dominium feræ, nisi per apprehensionem: is autem qui laqueum posuit, nondum apprehendit, ergo, &c. Hæc sententia est probabilis.

49 *Videtur eius qui laqueum posuit.*

- Verius tamen videtur, & rationi naturali magis consentaneum, vt sit eius qui laqueum posuit. Ratio est, quia hic eam apprehendit & occupauit per suum instrumentum, adempta ei libertate naturali: quæ apprehensio sufficiens videtur vt debeat illius ceteri, sicut enim manibus, ita instrumentis aliquid apprehendere possumus, & in nostram potestatem redigere. Fauet dicta L. In la-

queum, n. de acquir. dominio, vbi hic casus ponitur, & respondetur, *feram meam esse, si in potestatem deuenierit*; atqui venit in meam potestatem per meum laqueum. Vnde ad argument. contrar. sententiæ Respondeo, illam legem, si bene expendatur, videri facere à nobis. in alio sensu non puto receptam. Nemo enim est qui non putet sibi iniuriam fieri, si fera sic capta tollatur. Ad Confirm. ille apprehendit per suum instrumentum. quòd si talis apprehensio non est sufficiens ad comparandum dominium, (quod tamen probari non potest) nihilominus satis est ad comparandum ius ad rem; quò tu, exclusis alijs, possis illam apprehendere; ita vt si alius præueniat, & te impediatur à consecutione illius rei, teneatur ad restitutionem. ita Molina disput. 42.

Hic tamen aduertendum est Primò, Si fera se erat extricata, potuisset ab alio occupari; quia tunc non peruenerat omnino in tuam potestatem, nec tu eam habiturus eras. Molina tamen putat tunc æstimandam spem tuam, & ab altero compensandam: quod est satis æquum.

Dices, Si auem cauea conclusam teneam, parumque absit quin erumpat, & tu superueniens eam eximas, mihi est restituenda, quia necdum effugerat: ergo similiter fera laqueo meo capta.

Respon. neg. consequentiam; quia hæc fera nondum facta est mea, cum nondum eam omnino occupauerim: illa autem auis iam antè erat mea; vnde nisi reipsa assequatur naturalem libertatem, mihi est restituenda.

Secundò, Si fera, quam ego persequor, incidat in laqueum tuum, verque habet ius occupandi tu, quia laqueo tuo capta; ego, quia mea industria incidit. nisi enim excitallem, non incidisset, itaque erit alterutrius qui prior illam occupauerit.

Tertiò, Si nasam in flumine intenderim piscibus capiendis, pisces capti mei sunt: eadem enim est ratio quæ laquei. quòd si tu, vbi plena fuerit, exemptis piscibus eam eodem loco vel alibi reponas, quòd secundo loco captum erit, tuum erit, si prior occupaueris. quia etiam meo instrumento, tamen hoc factum tua industria, qui nasam ibi tuo nomine posuisti: meum verò, si ego prior, quia meo instrumento captum. Hoc maxime equitati congruit.

Si in tuum laqueum incidam.

Nassa mea ab alio intercepta.

DVBITATIO XII.

Vtrum vena metallica auri & argenti, censeri debeant in nullius dominio, sicut fera; & fiant primò occupantis.

Notandum est, præter feras, in nullius dominio esse lapillos, gemmas, ambarum, corallium, & similia, quæ in litore maris, vel promontorijs, vel fluminibus inueniuntur. vnde hæc omnia fiunt primò occupantis, vt patet Instit. de rerum diuisione. §. Feræ. & §. Lapillorum. Sed difficultas est de venis metallicis.

Respon. & dico Primò, Valdè probabile esse, has in nullius dominio censeri. Sorus lib. 5. q. 3. a. 3. & alij.

Probat, quia Principes passum sibi vindicant ius effodiendi hæc metalla, & concedunt priuatis ius ea inquirendi vbi libet, etiam in agro alieno; & bonam partem sibi referuandi, compensatum.

Quæ in nullius dominio.

Metalla auri & argenti in nullius dominio.

dumtaxat damno, quod infertur loco: quod non facerent si ista metalla essent in dominio eius cuius est ager.

Vnde sequitur, si quis eruisse aurum vel argentum in agro alieno, etiam inuito domino, non teneri ad restitutionem auri domino agri; sed solum ad estimationem damni illati: in quo spectanda etiam est spes illa & verisimilitudo, qua dominus putabatur auro illo potiturus. Si tamen pars aliqua auri vel argenti eruti, per regni leges esset attributa Principi, ea esset persoluenda.

52 Dico Secundò, Et si tales venæ nullius sunt, & res eruta fiat occupantis; tamen seclusa omni lege & consuetudine particulari, potestas & Ius effodiendi tantum competit ei qui est dominus loci: vnde si locus est hominis priuati, Ius etiam est priuati; si est publicus, competit Reipub.

Ratio patet ex dictis de venatione; præsertim cum metalla sint fundo permixta & inherencia: animalia autem sint vaga; ergo si cuique competit Ius venandi in suo fundo, multò magis Ius ibidem effodiendi metalli.

Vnde sequitur, Indos Occidentales iure potuisse prohibere Hispanos ab occupatione talium venarum in sua regione: vt rectè docet Sotus libro 5. q. 3. ar. 3. ad 2. (quamuis contrarium sentierit Victoria relect. de Indis p. 3. n. 4.) quod intellige antequam illæ Prouinciæ Hispanico imperio essent subiectæ. Nam quæque Respub. potest prohibere extraneum à venatione in silua publici iuris; & quisque priuatus alium à venatione in suo fundo; vt supra dictum est. ergo multò magis ab eruendis metallis.

53 Dices, Lapidina, quæ est in meo fundo, mea est, & non tantum ius cadendi ibi lapides; vt ostendit Couarr. qq. practicarum cap. 37. nu. 3. & colligitur ex L. Vir in fundo. 8. n. de fundo dotali. Idem sentiendum est de fodina carbonaria, cretaria: ergo similiter vena auri & argenti, stanni, cupri, &c.

Respond. neg. conseq. Primò, quia venæ metallica sunt maximæ estimationis; quare non est æquum illas cedere vilissimo fundo. qua ratione, §. Litteræ, Infit. de rerum diuisione, dicitur ridiculum esse, picturam Apellis vel Parrhasij in accessionem vilissimæ tabulæ cedere.

Secundò, quia venæ istæ ab ipsa natura in Ius publicum, non autem priuatis vrbibus institutæ videntur, vt rectè Sotus lib. 6. q. 3. art. 3. ait, suntque difficillimæ inuentionis & rarissimæ.

DVBITATIO XIII.

Vtrum iuste prohiberi possit pascio, & lignatio, in pascuo vel silua Reipublicæ.

54 R Espondeo, Rempublicam posse id iuste prohibere, etiam suis ciuibus, saltem secundum certum modum & mensuram, v. g. ne tali loco, tali tempore pascant, ne talem excindant stirpem, ne maiorem molem lignorum auferant. Ratio est, quia id potest esse multum expediens bono publico. atqui potestas Reipub. vel Principis (in quem Respub. suam transfudit auctoritatem) extendit se ad omnia, quæ bono publico conducibilia censentur. Non videtur tamen omnino & in totum posse prohibere; quia singuli Ius ha-

bent inde necessaria sumendi: quo iure absque suo consensu non possunt spoliari, nisi fortè aliunde sibi illa commodè parare valerent, de quo plura apud Couarr. pract. qq. c. 37.

DVBITATIO XIV.

Quale peccatum sit, contra iustam prohibitionem pascere, vel ligna cadere.

R Espondeo, & dico Primò, Si cuius in loco publico communitatis, cuius ipse est pars, id faciat, solum venialiter peccat; nec ad restitutionem tenetur; nisi magnum detrimentum communitati censetur illatum. Ita Sotus lib. 4. qu. 6. art. 4. & alij.

Ratio est, quia in hisce rebus communibus, non censetur notabilis iniuria committi per eos, qui aliàs ius habent, nisi fortè enorme damnum inferatur; vt si stirpes multæ notabiles incidantur, si grandiores arbores ædificiis idoneæ sternantur.

Dico Secundò, Idem dicendum de incolis duorum oppidorum vel pagorum habentium loca compascua vel siluas cæduas, si alteri in alterorum siluis hinc inde lignentur.

Ratio est, quia etsi incolæ huius loci non habeant ius lignandi in silua communi alterius loci, nec vicissim: tamen quia passim scitur contrarium ab vtraque parte fieri, censentur communitates vicissim condonare quod ereptum fuerit, contenti multæ, si qui in furto capiantur.

Dico Tertio, Si pascas vel ligneris in loco alieni priuati, vel Reipub. alienæ, cuius ciues non possunt idem facere in loco Reipub. tuæ, vel si id facias in loco communi elocato alteri, peccas pro ratione rei ablatae vel damni illati, (quod sæpè multò pluris est, quam res succisa valeat) & teneris ad restitutionem. Ita Sotus supra: vbi tamen illud de restitutione intellige, si persona vel Respub. possidens locum solet curare recuperationem talium. alioquin si non solet curare, sed satis ei sit vt comprehensam multam luan, non erit necessaria restitutio. Vide plura de iure pascendi apud Couarr. pract. qq. c. 37. quæ ideo non adfero, quia variantur pro diuersitate locorum: vnde consuetudo & leges municipales in his seruandæ.

DVBITATIO XV.

Quomodo acquiratur dominium in thesauros.

T Ractat hoc Couarr. regula Peccatum. p. 3. §. 2. Siluester & Summitæ v. Inuentum.

57 Notandum est, thesaurum esse dictum quasi *thesauror èis àveor*, quòd in crastinum seu futurum reponatur, vt docet Couarr. ex Alciato. Definitur autem n. de acq. rerum dominio. L. Numquam, 3. v. hoc modo: *Thesaurus est vetus quadam thesaurus depositio pecunie, cuius non extat memoria, vt iam quid. dominium non habeat.* Vbi nomine pecunie intelliguntur quæuis opes mobiles, vt catenæ, gemmæ, vasa, nummi aurei & argentei. quòd si non sit vetus, non censetur thesaurus; vnde non fiet inuentoris; sed si dominus inueniri nequit,

E 2 expen-